

LUCIJUS ANĖJUS SENEKA

OKTAVIJA

Sofoklis

LUCIJUS ANĖJUS SENEKA

OKTAVIJA

Sofoklis

VILNIUS, 2016

Veikėjai

Oktavija

Popėja

Neronas

Seneka

Prefektas

Oktavijos žindyvė

Popėjos žindyvė

Agripina (vėlė)

Žinianešys

Pirmasis choras (Oktavijos šalininkai)

Antrasis choras (Popėjos šalininkai)

Veiksmas vyksta DCCCXV (815) m.
nuo Miesto įkūrimo (62 m. po Kr.)

Oktavija

- Aušra klajoklių žvaigždynų voras
Išginti baigia, ir saulė tuojau
Visiems gražins spindulingais plaukais
Skaistų dienos.
- 5 Varguole tu, prislėgta negandų,
Pradėki raudas, kaip įpratus esi.
Vaitok karčiau už jūros tulžius,
Gailiau vaitok už lakštingalą tu,
Lemtis tava juk sunkesnė už jų.
- 10 Apraudu, motina, nuolat tave,
Pirmoji mano vargų priežastie!
Graudžius verksmus išklausyki dukters,
Jei vėlės geba suvokti raudas.
O kad Klota gyvasties man gijas
- 15 Senatvės jau nukamuota ranka
Nutraukus būtų anksčiau, nei tavas
Žaizdas išvydau ir srūvant kraujus!
O diena, sielvarto tu kupina!
Juk nuo tada tamsa man mieliau
- 20 Už šviesas.

Kentėjau pamotės niršto žodžius,
Jos širdį priešišką, rūstį akių,
Tai ji, Erinija, nešė deglus
Vestuvių tų gedulingų manų.
25 Aiman, ji, tėve, pražudė tave,
Kuriam pasaulis už marių toli
Pakluso, tau juk britanai visi
Lenkė pečius,
Vadams romėnų nežinomi dar,
30 Laisvi lig tol.
Žmonos, o varge, užgriūtas klastos
Žuvai, ir štai jau vergauja namai
Tavi, belaisvė tavoji duktė.

Oktavijos žindytė

Kiekvienas iš pradžių apstulbsta nuo žvilgaus
35 Žibėjimo šių rūmų, gėrio jų trapius,
Paskui pamato, jog likimas, vogčiomis
Užpuolęs, sunaikino dauggalius namus
Ir palikuonis Klaudijaus, kurio valdžia
Toli nutįso, Okeanas išdidus
40 Pakluso, priverstas gabenti jo laivus.

Taigi, prispaudęs jungu pirmas britanus,
Ir išvagojęs nepažįstamas marias,
Tarp barbarų nežuvęs ir smarkių audrų
Nepaskandintas mirė spąstuose žmonos.
45 Netrukus ir ją pačią užmušė sūnus,
Nuodais ir brolių pragaišinęs, o sesuo
(Jinai jam ir žmona) štai gedi, priversta
Nuo vyro kraugerio slapstyti vis raudas.
Jo vengia, dega neapykanta didžia,
50 Liepsnoja nirtuliu siaubingu kaip ir jis.
Tokių kankynių mano meilė jai, deja,
Paguosti neįstengia, sielvartas baisus
Patarimus nušluoja, įkarštis taurus
Vis veržias ne iš proto, iš šiurpių vargų.
55 Ak, baimė kužda man: nutiks kažkas klaikaus,
O kad neleistų to aukštų dievų valia!

Oktavija

Fortūnai mano jokia neprilygs
Nelaba dalia.

Tad bent tavus pakartosiu verksmus,
60 Elektra. Niekas juk nedraudė tau
Dėl tėvo raudot,
Atkeršijo brolis jo žmogžudžiams,
Tavosios meilės nuo priešų piktų
Paslėptas gerai.
65 Žiauraus likimo pagrobtų tėvų
Bijau gedėti, kaip tiktų dabar,
Ir brolio žūtį apverkti baugu.
Jis buvo man vienutėlė viltis,
Paguoda mano tebuvo trumpa.
70 Šešėlis vardo garsaus tik likau,
Teskirta lieti vien ašaras man.

Žindyvė

Augintinės liūdnas balsas ausis
Užgavo ką tik. Senatve rambi,
Kodėl pagreitint žingsnius man delsi?

Oktavija

- 75 Paverk, žindyve, kartu su manim,
Bičiule mano skausmų ir kančių!

Žindyvė

Kokia diena pabaigti ateis
Tavosios gėlos?

Oktavija

Nusiųs pas Stigę mane ta diena.

Žindyvė

- 80 Tebus žosmė ši tuščiai ištarta!

Oktavija

Nelaimės kurčios tavosioms maldoms,
Jas valdo lemtis.

Žindyvė

Dievai malonūs tikrai dovanos
Geresnių laikų, tik vyrą maldyk,
85 Tik stenkis būti meili, nuolanki.

Oktavija

Greičiau įveiksiu nuožmiuosius liūtus,
Tigrus žiauruolius,
Nei rūsčią širdį tirono nuožmaus.
Nekenčia kilmingų jis padermių,
90 Dievus ir žmones sutrypia purvuos.
Pavergti negeba laimės didžios,
Kurią sukūrė gimdytoja jam
Niekšingais darbais. Nors ši dovana –
Aukščiausia mūsų valstybės galia –
95 Didi nedėkingajam gėda vien,
Nors atsimokėjo jai mirtimi,
Vis tiek žmogžudės juk vardą turės
Ta moteris amžiams bėgant ilgiems.

Žymus romėnų filosofas, etikos klausimus nagrinėjusio vėlyvojo stoicizmo atstovas Lucijus Anėjus Seneka (lot. Lucius Annaeus Seneca) dar buvo ir dramaturgas. Jo kūriniai teatrui, matyt, darė didelį įspūdį vėlesnėms kartoms, nes daugybė romėnų tragedijų buvo nustota perrašinėti ir neišliko, o dešimt Senekos dramų pasiekė mūsų laikus. *Oktavija* iš jų išsiskiria tuo, kad yra parašyta ne graikų mitų motyvais, o pagrįsta Romos istorijos įvykiais. Tai vienintelė išlikusi tokios rūšies romėnų tragedija. Nors tragedijoje pristatomas vienas Nerono laikų epizodas, jos tekstas pateikia beveik visos Romos būtovės vaizdą: į sceną atėjęs piliečių choras įkūnija penkis šimtmečius gyvavusias respublikos laisvės ir teises, o imperatoriaus Nerono siautėjimas parodo ne itin seniai atsiradusios vienvaldystės baisumą. Taigi jos tema – respublikos vertybių žlugdymas ir žlugimas imperatorių laikais.

Oktavijos veiksmas tęsiasi kelias dramatiškas 62 m. po Kristaus dienas. Joje vaizduojamas Nerono žmonos Oktavijos, prieš jį valdžiusio imperatoriaus Klaudijaus dukters, pražudymas. Melagingai apkaltinę Oktaviją neištikimybė, Neronas su ja išsiskiria ir, nepaisydamas nei buvusio mokytojo priekaištų, nei piliečių nepritrimo, veda jam patikusią gražuolę Popėją Sabina. Tačiau liūdnai atsisveikinę su Oktavija piliečiai nutaria nesitaikstyti su imperatoriaus užgaidomis ir sukyla. Maištas netrukus žiauriai numalšinamas, Neronas planuoja atkeršyti visiems romėnams, padėgdamas Miestą, Oktavija ištremiama į Pandatarijos salą Tirėnų jūroje. Ten ji buvo nužudyta. Nužudymo faktas nerodomas, bet visa drama persunkta Oktavijos žuvimo nuojautos.

Tragedijos vertimą lydi išsamūs paaiškinimai, ne tik padėsiantys perskaityti *Oktaviją*, bet ir leisiantys pagilinti antikinės literatūros ir kultūros žinias.

www.sofoklis.lt

9 786094 441745